

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1927 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställning angående det ordinarie anslaget till kungl. operan jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1927 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i avseende å åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptaga det ordinarie anslaget till kungl. operan med oförändrat belopp, 150,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *Edward Larson* väckt motion, nr 140, däri hemställts, att riksdagen vid beviljande av äskat anslag till kungl. operan för budgetåret 1927—1928 måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t snarast möjligt för riksdagen ville framlägga förslag till omorganisation av operaverksamheten i enlighet med vad i motionen föreslagits.

Beträffande de av motionären till stöd för denna framställning andragna skälen får utskottet hänvisa till motionen.

Rörande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från styrelsen för kungl. teaterns aktiebolag, vilket yttrande som bilaga är fogat vid detta utlåtande.

Motionären har i huvudsak grundat sin framställning på uppgifter, vilka lämnats i det betänkande, som den 29 april 1924 avgivits av de genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 juni 1923 tillkallade sakkunniga för utredning rörande kungl. teaterns ekonomi. I motionen framhålles, att de besparingsåtgärder, som av nämnda sakkunniga föreslagits, icke vore tillräckligt genomgripande, och anvisas vissa utvägar för vinnande av ett bättre ekonomiskt resultat av operans verksamhet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet anser visserligen i likhet med motionären, att det allmännas kostnader för uppehållande av verksamheten vid kungl. operan äro förhållandevis höga och att det vore synnerligen önskvärt, om en minskning av desamma kunde äga rum. Emellertid finner utskottet, att de av motionären anvisade ut-

vägarna sannolikt icke kunna — under de förutsättningar som förefinnas i fråga om den svenska operaverksamheten — leda till det åsyftade resultatet. Fastmera håller utskottet före, att ett fortsatt genomförande av de av de sakkunniga föreslagna besparingsåtgärderna bör kunna medföra ett så småningom förbättrat ekonomiskt resultat av operaverksamheten. Utskottet har på grund härav icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till motionen och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppföra det ordinarie anslaget till kungl. operan med oförändrat belopp, 150,000 kronor;

b) avslå herr Edward Larsons ovannämnda motion, I: 140.

Stockholm den 18 mars 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 42.

Bilaga.

Till riksdagens statsutskott.

Den av herr Edward Larson i riksdagens första kammare väckta motionen angående omorganisation av kungl. operans verksamhet bygger till stor del på den utredning rörande kungl. teaterns ekonomi och konstnärliga verksamhet, som av den genom chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet tillsatta s. k. operakommittén, bestående av fem sakkunniga, år 1924 inlämnades till sagda departement. Stora delar av motionen äro direkt och ordagrant hämtade ur utredningen, dock utan angivande av källan. Av denna kommittés fem ledamöter äro nu trenne ledamöter och en suppleant i kungl. teaterns styrelse; bland dessa befinner sig även teaterchefen. Att styrelsen låtit sig angeläget vara att följa operakommitténs direktiv med hänsyn till operans organisation och skötsel, utan att avstå från fordringarna på ett konstnärligt resultat, som kunde jämnställas endast med det allra bästa, torde redan av denna grund kunna anses som helt naturligt. Nedan anförda specificerade ekonomiska uppgifter giva ävenledes anvisning om att styrelsens ansträngningar icke varit helt fruktlösa. Att förlustsiffran, trots gjorda besparingar, ändock ter sig hög, i synnerhet vid jämförelse med motsvarande siffror i tiden närmast före världskriget, har, som av det följande framgår, tyvärr icke kunnat undvikas.

Utän subvention har den svenska lika litet som någon annan s. k. stående opera någonsin kunnat bestå. Kostnaderna för den komplicerade och ytterst dyrbara materiel och den stora personal, som kräves för »att på ett konsten i allo värdigt sätt» framföra en opera hava aldrig i längden kunnat täckas av recettmedlen. Operans existensberättigande som kulturanstalt har dock icke dragits i tvivelsmål av de verkligt ansvarskännande bland dem, som äga att bestämma över anslag för kulturella ändamål varken hos oss eller i andra länder.

Kungl. teaterns ledning har ansett sig handla rätt, då den utgått från den förutsättningen, att operan är en kulturanstalt, som ej får släppa efter på de krav, som finnas angivna i § 1 i reglementet för kungl. teatern och som stipulera, att dess »uppgift är att på ett konsten i allo värdigt sätt utöva musikalisk scenisk verksamhet, ävensom bringa till utförande konsertverk samt, förutom de baletter, som ingå i vissa operor och sångspel, självständiga balettverk». För att ekonomiskt möjliggöra talrikare och upprepade besök har styrelsen sedan den gjort de reduktioner med hänsyn till personalens storlek och löneförmåner, som ansågos möjliga, utan att svika sin egen övertygelses och reglementets fordran på konstnärlighet, sänkt biljettprisen. Publikfrekvensen har också under de bägge sista spelåren stegrats betydligt, 1925—26 med icke mindre än 66 personer per föreställning jämfört med föregående år, vilket i sin ordning visade en ökning av 80 personer i förhållande till året förut.

Under det alltså biljettprisen exempelvis å större delen av parkett ej är mer än 50 öre högre nu än år 1898, då det nuvarande operahuset invigdes, hava alla löner genom penningvärdets minskning och vår tids allt större krav på förbättrade levnadsvillkor ökats avsevärt.

Den under de senaste 20 åren enormt utvecklade teatertekniken har i

högsta grad stegrat fordringarna på den sceniska utstyrelsen, som, utan att man på något sätt kan beskylla den nuvarande ledningen för hemfallande åt utstyrelseraseri, dock måste tillgodoses efter nutidens fordringar, och som högst väsentligt stegrat budgeten under de senare åren. I samband härmed kan ledningen ej underlåta att nämna det berättigade kravet på framförandet allt oftare av självständiga balettverk, en konstart, som alldeles särskilt appellerar till dyrbara uppsättningar.

»Orsakerna till de senare årens stora förlustsiffror torde bland annat vara dels den stora fasta personalen och denna personals starkt stegrade löner under senare åren», under det att recettmedlen proportionellt endast obetydligt stigit på grund av biljettprisens minimala höjning, »dels bristande varsamhet i ekonomiska frågor». I det förra skälet ligger sanningen; mot det senare anser sig kungl. teaterns ledning böra inlägga en bestämd gensaga, om icke som »bristande varsamhet i ekonomiska frågor» kan anses, att ledningen funnit sig böra, för att fylla berättigade krav på operan som statsunderstödd kulturanstalt, under de trenne sista spelåren föranstalta 12 skolföreställningar ärligen till ytterst nedsatta priser samt under detta spelår, för att nå de bredaste lagren inom samhället, s. k. folkföreställningar till halva pris, vartill biljetter sålts i Folkets hus.

Motionären påpekar, att de sakkunniga i sitt betänkande av den 29 april 1924 framlagt »förslag till vissa åtgärder, avseende att upphjälpa operans ekonomi; balansräkningen för 1925—26 visar dock en ökad brist». Den av motionären i tablån å sid. 2 angivna förlustsiffran för sagda spelår är emellertid i det sammanhanget fullständigt oriktig.

Tablån ifråga är icke uppgjord av de sakkunniga. Den är hämtad ifran tvenne i sakkunniges betänkande, sid. 6 och 7 upptagna tabeller för åren 1898—1923, varvid dock de av motionären under rubriken inkomster anförda siffrorna hänföra sig endast till recettinkomsterna. De sakkunniges tabell på sid. 7 utvisar emellertid skillnaden i plus och minus å ena sidan mellan tabellens samtliga utgifter och å den andra samtliga ordinarie inkomster, således summan av Konungens bidrag, riksdagens bidrag, hyror, räntor, recettinkomster och diverse inkomster. Siffrorna för spelåret 1925—26 bliva då 1,021,795 kronor 68 öre i stället för den av motionären angivna summan 1,528,012 kronor 03 öre. För komplettering meddelas härnadan jämväl siffrorna för de av motionären utelämnade spelåren 1923—24 och 1924—25.

1923—1924	Recettinkomst	669,071: 97	Underskott	1,076,931: 43
1924—1925	»	556,739: 50	»	1,060,529: 08

Av ovan sagda framgår, att underskottet på operaverksamheten sedan spelåret 1922—23 minskats med i runt tal $\frac{1}{2}$ miljon kronor och att förbättringen stadigt fortskridit.

Styrelsen anser sig böra påpeka, att vid beräkning av ovanstående siffror endast samma inkomstposter medtagits som under de i sakkunniges tabeller angivna åren stått kungl. teatern till buds och att såväl Stockholms stads anslag på 100,000 kronor, som nöjesskattemedlen, uppgående sista året till 70,857 kronor, icke medräknats som inkomst, i vilket fall underskottet skulle blivit i samma mån mindre.

Motionären uppger riktigt att den fasta personalen 1915—16 utgjorde endast 253 personer mot 276 personer 1923—24, men underlåter att nämna att motsvarande siffra för 1925—26 var endast 245 personer, således till och med mindre än 1915—16.

Uppgiften att för kostymer och dekorationer 1925—26 använts i runt tal 500,000 kronor, närmare bestämt 493,337 kronor 96 öre är riktig. Däremot är motionärens uppgift att samma utgifter 1922—23 endast var omkring 316,000 kronor, fullständigt oriktig.

Utgifterna på dessa avdelningar voro nämligen sistnämnda år icke 316,000 kronor utan 625,592 kronor 59 öre. Styrelsen vill i detta sammanhang påpeka, att i sist anförda siffror ingå icke endast utgifterna för inköp av material och materiel, utan även samtliga löner och arbetarlöner på respektive avdelningar samt såväl extra som ordinarie scenarbetares och påklädares avlöningar. I samband härmed anser sig styrelsen böra fästa utskottets uppmärksamhet på vilken betydande del av kungl. teaterns utgifter som arbetarlönerna utgöra. Styrelsen har därför ansett lämpligt låta sammanställa följande tabell över utgifterna för den tekniska avdelningen, över avlöningarna till den konstnärliga personalen, ävensom en översikt av de avlöningar som belöpa på de olika gruppernas medlemmar för några av spelåren efter operans inflyttning i det nya operahuset.

Utgifter för den tekniska avdelningen.

	1898—99	1904—05	1914—15	1922—23	1925—26
Attributavdelningen:					
Löner	2,600	2,800	2,900	7,400	8,600
Arbetare	1,300	1,400	700	6,000	4,900
Materiel	2,900	2,300	3,500	9,800	25,900
Kostymavdelningen:					
Löner	11,600	12,700	17,000	47,000	36,500
Arbetare	15,700	22,900	24,200	88,700	63,100
Materiel	23,100	18,300	23,300	169,500	103,900
Dekorationsavdelningen:					
Löner	7,900	8,500	8,300	26,300	23,900
Arbetare	27,400	30,200	35,600	162,800	152,400
Materiel	65,000	26,400	24,500	146,600	120,900
Belysningsavdelningen:					
Löner	4,300	5,400	5,800	9,600	9,300
Arbetare	3,700	5,500	6,200	25,450	25,200
Belysning och materiel	45,000	33,300	26,400	48,600	38,000
Värmeavdelningen:					
Avlöning	7,100	7,300	8,000	25,200	23,400
Materiel och koks	19,100	22,500	26,500	53,300	34,800
Bevakningsavdelningen:					
Avlöning	4,200	5,000	4,400	20,000	19,600
Materiel	30	700	350	1,150	660
Renhållningsavdelningen:					
Avlöning	5,400	6,800	7,700	24,900	22,200
Reparationer	11,500	5,000	57,900	16,100	20,600

Den konstnärliga personalens avlöning inklusive dyrtidstillägg.

	1898—99	1904—05	1914—15	1922—23	1925—26
Soliststaten	149,200	188,600	202,700	369,500	298,700
Orkestern	110,100	125,200	200,400	575,700	513,600
Baletten	32,700	33,300	51,400	200,300	137,900
Kören	58,300	68,700	89,800	281,200	239,700

Löner inklusive dyrtidstillägg.

Löner i medeltal:

	1898—99	1904—05	1914—15	1922—23	1925—26
Orkestern I:a viol högsta	2,100	2,100	3,200	7,500	7,400
lägsta	1,100	1,100	2,300	6,400	5,900
blåsare högsta	2,100	2,100	3,200	8,100	8,000
lägsta	800	900	2,100	6,700	6,100
extra högsta	800	800	1,800	5,700	5,500
lägsta	600	600	1,800	5,200	4,900
Baletten premiär högsta	2,200	2,200	3,600	8,500	6,500
lägsta	1,500	2,000	2,100	5,950	4,500
sekond högsta	1,000	1,000	1,400	5,400	4,200
lägsta	700	800	1,300	5,100	4,200
figurant högsta	650	650	800	4,500	3,200
lägsta	400	550	600	2,700	1,800
Kören manliga högsta	1,000	1,200	1,400	4,150	4,300
lägsta	600	700	1,200	3,850	4,000
kvinnliga högsta	800	1,000	900	3,200	3,200
lägsta	600	600	700	2,900	2,900

Uppgift för taxering:

	1898—99	1904—05	1914—15	1922—23	1925—26
Maskinarbetare	1,100	1,200	1,800	5,200	5,100
Belysningsarbetare	1,100	1,200	1,800	5,000	4,850
Snickare 11 månader	1,000	1,000	1,300	4,220	4,160
Skräddare 11 månader	650	650	1,300	4,500	4,200
Sömmerskor	500	500	600	2,700	2,300
Maskinister	1,900	1,900	1,700	4,900	4,650
lägsta	1,500	1,500	1,700	4,900	4,650
Eldare	900	1,080	1,500	4,200	3,900
Städerskor	500	600	600	2,160	2,000

Styrelsen har med beklagande sett att motionären vid sitt bedömning av resultatet av kungl. teaterns verksamhet under senare år stöder sig på i de flesta fall oriktiga siffror, siffror som, om de varit korrekta, skulle visat en alltjämt fortskridande om ock långsam förändring i den önskade riktningen och icke som i motionen angives en motsatt utveckling.

I det följande understryker motionären, att operaverksamheten behöver ekonomiskt stöd, om den skall kunna fortsätta, men att det bör »begränsas till rimliga belopp». Vad som menas med rimliga belopp, nämnes ej. Emellertid konstateras, att »flera föreställningar under spelåret 1925—26» ha lämnat under 700 kronor recettinkomster, vilket väl tyder på, att det måste vara något fel på organisationen av operaverksamheten. Vad uppgiften

om att »flera föreställningar ha lämnat under 700 kronor recettinkomster» beträffar, så är denna uppgift sann med hänsyn till *en* barnföreställning, som gavs omedelbart före jul med betydligt nedsatta priser. Tvenne abonnemangsföreställningar, varav en med ändrat program, hade visserligen i aftonkassa under 700 kronor, men där förbiser motionären, att abonnemang tillkommer med omkring 900 kronor. Att emellertid ett par dåligt besökta föreställningar ovillkorligen skola tyda på, »att det måste vara något fel på organisationen av operaverksamheten» verkar knappast övertygande; men det hänger väl tillsammans med motionärens sista anmärkning nämligen att för stort antal föreställningar gives, vilket förhållande »framför allt torde hava den största betydelse för operans ekonomi». »Att i en stad med Stockholms folkmängd uppehålla en operaverksamhet omfattande, såsom spelåret 1925—26, 228 under 11 månader av året ofta fåtaligt besökta föreställningar, är ett slöseri, som inget annat jämförligt land torde anse sig ha råd till».

11 månader på året har i mannaminne aldrig operan spelat; 9½ månader har varit maximum. Under denna tid har operan spelåret 1925—26 givit 228 föreställningar, varav 56 varit utsålda; 57 kvällar, alltså nära 2 av de 9½ månaderna, hava varit föreställningsfria aftnar, som använts till »grundliga förberedelser av varje enskild föreställning och för nyheter instudering, för dekorationsuppställningar och belyningsprovningar». Ledningen tror sig också med lugn kunna påstå, att föreställningarna varit väl förberedda och ägt en »hög konstnärlig nivå». Kungl. teatern har, därvid följande operasakkunnigas direktiv, för att höja föreställningarnas konstnärliga nivå nedbringat dessas antal från 249 spelåret 1922—23 till 228 spelåret 1925—26, i vilket antal jämväl ingå de 12 nyorganiserade skolföreställningarna. Att inom institutionen drivits det »strängaste arbete» både med hänsyn till förberedelser av föreställningar och dessas antal, bör väl knappast giva anledning till klander; hur ett intensivt utnyttjande av en för året anställd personals hela förmåga till produktion av rik repertoar och många och väl förberedda föreställningar kan kallas »ett slöseri, som inget annat jämförligt land torde anse sig ha råd till», har ledningen svårt att förstå. Det vore väl snarare ett oförlåtligt slöseri att icke helt och fullt utnyttja personalens hela arbetsförmåga i angivet syfte. Vem har för övrigt bevisat, att färre föreställningar skulle öka publikfrekvensen?

Härefter kommer emellertid motionären med ett positivt förslag. »Metropolitan Opera i New York, en stad med över 6 miljoner invånare, har endast öppet 6 månader av året. Detta säger inte så litet. En begränsning av tiden till högst 6 månader av året, och utom i särskilda fall med 3, högst 4 föreställningar i veckan skulle enligt mitt förmenande högst avsevärt förbättra vår svenska operas ekonomi». Alltså, operans personal skulle engageras för 6 månader, varigenom motionären väl tänkt sig, att operans engagemangstat skulle minskas med jämnt hälften. Det bleve otvivelaktigt en verklig besparing, i synnerhet om de av motionären föreslagna 90 föreställningarna under 6 månaderssäsongen alltid vore slutsålda. Förslaget har endast ett fel; det är outförbart. Ätminstone för den ledning, som nu bär ansvaret för engagemangsuppgörelserna vid kungl. teatern, redan därför att reglementet för kungl. teatern, bakom vilket dock ligger stor erfarenhet, föreskriver årsanställning. Icke en kår inom teatern skulle kunna gå in på ett engagemang på 6 månader, ty vad skulle personalen taga sig till under årets övriga 6 månader? Var finna yrkesskickliga scenarbetare, belyningspersonal, snickare, skraddare, korister, balett-

personal, musici, solister m. fl. som mot halvårsengagemang skulle låta binda sig vid operan? För all del: årsengagemang och 6 månaders tjänstgöring. Men hur ginge det då med besparingen? Vi behöva endast tänka på solisterna. Alla de unga förträffliga förmågor, som under senaste tre åren tillförts kungl. teaterns ensemble, skulle omedelbart begiva sig till utlandet, enkannerligen Tyskland, där de helt säkert skulle mottagas med öppna armar och genast erhålla årsengagemang, som säkerligen icke skulle understiga vad de nu uppbära vid kungl. teatern. Även våra redan hallstämplade främsta förmågor skulle genast söka sig ut i världen.

Motionären tror, att en inskränkning av föreställningarnas antal vid operan skulle av solisterna önskas, för att de därigenom skulle få en friare ställning, som för dem möjliggör tillfälliga gästuppträdande å utländska scener». Man behöver ej vara mycket initierad i teaterförhållanden för att veta, att gästspel i utlandet ej alltid stå till buds. Gästspel med underlagt kontrakt, d. v. s. en slags debut för engagemang kunna flera i vår förträffliga solistensemble ganska visst genast erhålla; då söka de sig emellertid samtidigt bort härifrån för att utrikes erhålla, vad de här ej kunna få, därest motionärens förslag skulle förverkligas, nämligen årsanställning. En artist, som runt om i världen endast låter engagera sig för gästspel, glider alltid ur en fast ensemble, var i världen han eller hon än finnes. För sådana konstnärer är just Metropolitan Opera i New York till, och det var särdeles olyckligt av motionären att framdraga just denna opera som en förebild för vår egen statsunderstödda kulturanstalt.

Metropolitan Opera är en lyxopera, en dyrbar leksak för New Yorks miljardärer, som å tout prix under sin operasäsong önska få världens främsta operanamn samlade i »miljardärernas egen opera». Där betalas under 6 månader gager till såväl kårer som solister, som vida överstiger, vad andra operor kunna betala för år. Metropolitan Opera har också årligen under sin 6 månaders säsong ett underskott av en till två miljoner dollars alltså icke mindre än $3\frac{3}{4}$ — $7\frac{1}{2}$ miljoner kronor. Målet för denna opera är att kunna presentera så många och så dyrbara s. k. stjärnor som möjligt. Repertoaren väljes också ofta endast med hänsyn till stjärnornas glansroller och ej till de fordringar, man har rätt att äga och bör äga gent emot en kulturanstalt sådan som vår opera önskar och hoppas vara, nämligen en undervisningsanstalt med skyldighet att å repertoaren hålla operalitteraturens mästerverk genom tiderna.

Motionären anser: »i samband med en minskning av föreställningarnas antal borde också en viss begränsning av repertoaren vara välbetänkt.» »Det stora antalet föreställningar», fortsätter motionären, »innebär ju också, att det i stor utsträckning blir samma operor som återkomma år efter år. Man får väl förutsätta, att operapubliken icke allt för ofta önskar se eller höra samma stycke, följaktligen måste dessa många föreställningar vara en direkt orsak till den ringa publikfrekvensen.»

Som kulturanstalt har operan likasom andra kulturanstalter, såsom skolor, museer, bibliotek o. s. v. undervisningsskyldighet. Operan måste på sin repertoar alltid äga och räkna som sin högsta ära att värdigt framföra den lyrisk-dramatiska konstens mästerverk. Mozarts, Wagners och Verdis verk — för att nu nämna de tre främsta av operalitteraturens mestare — få aldrig saknas. Gluck, Beethoven, Weber, Rossini, Meyerbeer, Aubert, Bizet, Gounod, Puccini m. fl. få ej heller vara orepresenterade. Dessa mästares verk utgöra, vad man kallar operans stamrepertoar. Ett av de verk, som under spelåret 1925—1926 vid sitt framförande inbringade

föga mer än den av motionären som bevisande fel i organisationen nämnda summan 700 kronor, var Beethovens »Fidelio». Ledningen ber få framhålla, att den anser det vara en plikt för institutionen att, just emedan den är statsunderstödd framföra denna underbara opera, trots det att den knappast kan bliva ett s. k. populärt verk.

Dessutom måste kungl. teatern självfallet bibringa allmänheten kännedom om även andra än ovannämnda mästares verk och icke minst våra dagars operor. Ett verk av senare datum, som upptogs under det gångna spelåret och med utomordentliga lovord hälsades av den offentliga kritiken, var Debussys »Pelléas och Mélisande». Verket hör till dem, som aldrig kunna bli populära, men har varit av grundläggande betydelse för den moderna musikens utveckling, varför ledningen ansåg det vara för kulturanstalten en given plikt att framföra detsamma. Skall operan fylla sin skyldighet gent emot stamrepertoaren, fylla berättigade krav på att få operalitteraturen intill våra dagar någorlunda allsidigt representerad och dessutom ägna »Patriis Musis» sin särskilda omvårdnad, då måste repertoaren komma att omfatta ett 30- å 40-tal operor.

Det råder intet tvivel om, att »en reducering av antalet föreställningar skulle underlätta repertoarens planläggande enligt såväl konstnärliga som praktiska grunder», ehuru detta underlättande av planläggningen knappast torde vara nödvändigt.

Motionärens påstående, att »en minskning av föreställningarna bör givetvis även medföra ett bättre utnyttjande av personalen, varigenom denna bör kunna minskas rätt avsevärt», torde numera icke hålla streck. Under förutsättning att man vill bibehålla den höga konstnärliga nivå, som nu existerar, förstår nog var och en, att det ej blir någon förändring i sammansättningen av orkester och kör, om man uppför några få eller ett större antal operaverk. Solistpersonalen är sammansatt med tanke på besättningen i den s. k. stamrepertoaren. I flera operor som omöjligt kunna införas från dagsrepertoaren, är så gott som hela solistpersonalen engagerad, ja, i »Mästersångarna» eller de svenska operorna »Adils och Elisiv», »Arlnjot» m. fl. är personalförteckningen så stor att solistpersonalen inte ens förslår för solopartierna. Och någon liten reserv måste ju finnas för att i händelse av sjukdomsfall hålla repertoaren flytande, vilket sannernligen ej blir lättare, om man har färre verk att välja på. Detta behov av reserv är så mycket nödvändigare hos oss, som vår opera i händelse av sjukdomsfall ej kan erhålla, som exempelvis i Tyskland är fallet, ersättning från en i närheten liggande med opera utrustad stad.

Om motionärens på sakkunniges utredning av 1924 stödda förslag om operans övertagande av konsertföreningens verksamhet anser sig kungl. teaterns ledning i detta sammanhang ej behöva uttala sig.

Motionären gör slutligen följande sammanfattning av sin motion: »De åtgärder, som av sakkunnige föreslagits för att upphjälpa operans ekonomi, skulle otvivelaktigt medföra vissa besparingar, om dessa anvisningar följdes. De gå emellertid enligt mitt förmenande ej tillräckligt långt. Skall en verklig förbättring i operans ekonomi kunna vinnas, då måste också spelåret förkortas. Hur man än ordnar och vad man än spelar, så torde det visa sig omöjligt att frambringa publik i tillräckligt antal till de många föreställningar, som nu givas — men, även om man skulle kunna göra vad jag anser omöjligt, nämligen uppbringa publik till så stort antal, att det bleve utsålt vid varenda föreställning under hela spelåret, skulle det ändå uppstå en brist av omkring en miljon kronor per år. Härav framgår med all tydlighet, att företaget är i hög grad överorganiserat.

Nu kan visserligen sägas, att största delen av bristen täckes genom lotterimedel, och det är sant, men även dessa medel böra användas, där de komma till verklig nytta.»

Ehuru det helt visst är sant, att, som motionären redan tidigare i sin skrivelse yttrat, »det finnes så många ännu mer behjärtade ändamål, som äro i behov av understöd», får man ingenstädes i motionen intrycket att icke motionären erkänner operans existensberättigande som kulturanstalt och nödvändigheten av subvention för att hålla en konsten värdig operaverksamhet vid makt.

Endast med »bibehållande av hög konstnärlig nivå» fyller operan sin höga kulturella uppgift, därom synas motionären och operans ledande män vara eniga; de bägge parterna äro säkert också eniga i viljan att göra alla besparingar, som äro möjliga, utan att giva efter i konstnärlighet. Varken vår operas höga konstnärliga nivå eller dess ledande mäns allvarliga bemödanden att iakttaga största möjliga sparsamhet ha av motionären förnekats; nej, men »företaget är i hög grad överorganiserat!» En 6 månaders opera om året, och engagemangstaterna äro reducerade till hälften. Det ekonomiska stödet, utan vilket operaverksamheten ej kan fortsätta, har »begränsats till rimliga belopp».

Motionären har säkert aldrig tänkt sig, att detta vore detsamma som att döda vår opera. En av Europas äldsta och förnämsta, vår egen gustavianska opera, som vi alla älska och äro stolta över, som är känd och beundrad av hela den bildade musikaliska världen, skulle icke längre finnas till! Nej, detta är otänkbart! Det har redan framhållits, hur det skulle gestalta sig inom solistensembeln, därest halvårsengagemang skulle erbjudas; inom de övriga kårerna bleve det säkerligen ännu svårare att få arbetsvilliga med halvårsanställning.

Det är ju möjligt, att en del rester av den forna stolta ensemblen, som ej lyckats finna ny anställning, skulle tillfälligtvis bliva tvungna att gå in på de av motionären föreslagna villkoren; med inkallande av utländska eventuella lediga musici skulle kanske också den nödvändiga numerären nås. Men hur skulle det gå med den höga konstnärliga nivån, utan vilken operan ej har berättigande som kulturanstalt? Operan skulle under sådana förhållanden bli en »stagione», en tillfällighetsopera, som skulle få litet eller intet med kultur att skaffa.

Vår opera, sådan den nu är, kan upptaga tävlan med vilken operainstitution i världen som helst, därom kunna alla, som haft tillfälle anställa jämförelse, bära vittne.

Hellre ingen opera än en dålig eller medelmåttig! Endast det bästa är gott nog!

Som bilagor överlämnas härmed:

Utredning rörande kungl. teaterns ekonomi och konstnärliga verksamhet samt motionen med markerande av de ställen som äro direkt avskrift ur nämnda utredning.

De remitterade handlingarna återgå.

Stockholm den 8 februari 1927.

Styrelsen för Kungl. teaterns aktiebolag.

HANS VON STEDINGK.

JOHN FORSELL.

ARTHUR THIEL.

ERIK BERNSTRÖM.

OLALLO MORALES.